

מראי מקומות- חולין פ"ה

אם לא הוי שחיטה ראוי, וכמו דשחיטת חוץ חשיב שחיטה אע"פ שלא הוי שחיטה ראוי, וממילא למדין גם לענין חולין. ור"ש ס"ל דעיקר מצות או"ב בחולין נאמרה, שהרי חולין הם רוב בהמות. וא"כ, שפיר יכולין לומר דאין ללמוד חולין מקדשים.

(ה) **למעוטי עוף טמא**- הק' רעק"א, למה צריך קרא לעוף טמא, הרי במתני' מבואר דנוחר ומעקר אין בה דין כסוי הדם, משום דאי"ז שחיטה כלל. והרי לכאור' ה"ה מי ששוחט בהמה או עוף טמא, אין בה דין שחיטה כלל, וא"כ לכאור' פשוט הוא דאין בה דין כסוי הדם (ואף דלא כת' שחיטה כלל בכסוי הדם, אלא שפיכה, מ"מ ילפי' שפיכה שפיכה משחוט חוץ דצריך שחיטה דוקא). ובנוסח אחר הק', למה ממעטינן עוף טמא, הרי משום דאינו אלא כנוחר, א"כ הול"ל למעוטי נוחר, והניח הכל בצ"ע. וע' בקהלות יעקב (כ"ה, ה') דכ' דמה שנקט רעק"א לדבר פשוט דאין שייך שחיטה בבהמה ועוף טמא, היינו משום דבהמה טמאה ועוף טמא מטמא טומאת נבלה אפי' נשחטו. אבל כ' הקה"י די"ל דבאמת כל מה ששחט בסכין, אפי' בהמה או עוף טמא, הוי שחיטה מעליא, ומה שעדיין מטמא טומאת נבלה, היינו משום דחידשה התורה דמה ששחיטה מוציא מבהמה או עוף דיני נבלה, היינו רק אם טהורים הם, אבל בטמאים לא חידש התורה דשחוט לא הוי נבלה. אבל עדיין שם "שחוט" עליו, אע"ג דנבלה היא. וא"כ, כיון דשחוט היא, שפיר סד"א דבעינן כסוי הדם, ושפיר צריך קרא למעט, ואי"ז נכלל במה שנחירה אינה מצריך כסוי הדם, דאי"ז שחיטה כלל.

(ו) **טריפה נמי לאו בר אכילה הוא, וכו'-** וכ' הריטב"א, דס"ל לר"מ דהפסוק בא למעוטי עוף טמא דוקא, שלא הי' ראוי לאכילה אף מתחלת ברייתו.

(ז) **לא צריכא לשוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי, וכו'-** ויש לעי', למה באמת אינו מותר

(א) **אלא ספק איש ספק אשה**- ע' בתוס' (סוף פד:), דהעיר דטעם דאין תוקעין שופר בשבת הוא משום שמא יעבירונו, וזה לא שייך ביו"ט. ותי' דגם ביו"ט שייך, דהא אין היתר להוציא אלא לאיזה צורך יו"ט, אבל בלי שום צורך כלל אין מוציאין, וזה אין חשיב צורך. וע' בחי' ר' שמואל (פסחים), חלק שעל סדר הדפים, אות צ"ו), שהביא מה שהק' השאגת ארי' (ק"ז) על תוס', דלמה אי"ז חשיב צורך יו"ט מה שצריך להוציא עצמו מידי ספק חיוב. ותי' ר' שמואל ע"פ מש"כ שם, דכדי להיות נחשב לצורך צריך להיות חובת היום דוקא, וע"ש שכ' דהדין לקיים מצוה מדין ספיקא דאורייתא לחומרא אינה נחשב לחובת היום, ולכן שפיר אמרי' דאינו צורך היום, ואינו מותר ביו"ט, אבל ע"ש מש"כ לפקפק בזה.

(ב) **נשים סומכות רשות**- כ' תוס', אבל זהו רק באקפויי ידא, אבל בכל כחה מודה ר' יוסי דאסור, דהוי עבודה בקדשים. אולם ע' ברש"י, דכ' דאשה סומכת רשות, ולא אמרי' דעבודה עובדת בקדשים, ומשמע דאף דסומכת ממש, מ"מ לא חשיב דעובדת עבודה בקדשים. וע' בקובץ שעורים (קידושין קמ"ג) שהביא דעה זו מהראב"ד, וביאר הקו"ש דס"ל להראב"ד דנשים יש להם קיום המצוה, רק שאין להם חיוב, וא"כ שפיר יכולים הם לסמוך ממש, שהרי הם מקיימים מצות סמיכה ממש. וע"ש שכ' דזהו דעת ר"ת דנשים יכולות לברך על מעשהז"ג, דהמצוה ג"כ ניתנו לנשים, רק שאינן נענשין בביטולו, ושפיר יכולות לומר וצונו.

(ג) **השוחט ונמצאת טריפה, והשוחט לעבודת כוכבים, וכו'-** ע' בריטב"א שכ' לבאר למה הי' צריך התנא לשנות כל בבא במתני', דיש חידוש בכ"א.

(ד) **אטו אותו ואת בנו בקדשים מי לא נהיג**- פי' הריטב"א, דהיינו דס"ל לר"מ דכיון דכתי' איסור אותו ואת בנו בפ"י קדשים, א"כ יש ללמוד דדין או"ב שייך בענין קדשים אפי'

בעזרה ואיסור דטריפות, ע"ש דביאר למה אין שייך לומר כן. ולכן ביאר דבאמת כל הה"א של הגמ' שלא יהי' טהור מידי נבלה הוא מדרבנן, דכיון דחזינן דחולין בעזרה הוא ומ"מ אנו מותרין בהנאה, א"כ דומה לעינינו דלא הוי שחיטה כלל, שהרי ידוע דחולין בעזרה אסור בהנאה. וא"כ, כיון דלראות עינינו אי"ז שחיטה, א"כ יש לטמאו מדרבנן בדין נבלה, קמ"ל.

(ט) **וסבר ר"ש חולין שנשחטה בעזרה דאורייתא - פרש"י**, דמה שהגמ' דייק דר"ש ס"ל דאסור מדאורייתא, היינו משום דאי אינו אלא מדרבנן, ומשום גזירה אטו הוראים, א"כ מה לי שחיטה מה לי שחיטה שאינה ראוי', הא אתי לאתהויי מקדשים פסולים, דיראה דמה ששחוטין בפנים מותר בחוץ, וסוברים דקדשים הם. וע' **בריטב"א** שהק' בשם **תוס'**, דלמא מה דלא גזרי' בשחיטה שאינה ראוי', היינו משום דקדשים פסולים לא שכיחי, ולכן לא גזרו ב' רבנן. ולכן פי' דראיית הגמ' הוא מהא דמשנינן דסד"א דתהוי כמאן דקטלה, ותטמא בנבלה, דאם אי' דמדאורייתא הוי שחיטה מעליותא ואין בהם שום איסורים, א"כ היכי הוה ס"ד לומר דמשום דאסרוה רבנן באכילה דלהוי כמאן דקטלה ותיטמא בנבלה, הרי ודאי שחיטה ראוי' של תורה תטהר מידי נבלה, אע"כ דאורייתא היא. וע' **בלב ארי'** (סוף ד"ה שם סד"א), שביאר דמה דלא רצה רש"י לפרש כפי' זה, היינו משום דהי' שייך לומר דבאמת חולין בעזרה הוא מדרבנן, וטמא כנבלה מדרבנן, וא"כ שפיר ה"א דכיון דחולין בעזרה אסור בהנאה עכ"פ מדרבנן, וזה מותר בהנאה, א"כ דומה למראית עין דלאו שחיטה היא כלל, ולכך מטמא גם טומאת נבלות מדרבנן.

ע"י שחיטת אמו, הרי כיון שאמו נשחטה, הו"ל כאילו הוא עצמו יש בו שחיטה, והרי הוא אינו טריפה, וא"כ למה אינו מותר ע"י שחיטת אמו. וע' **בהג' רעק"א** לשו"ע (י"ג, ס"ק ז', בסו"ד), דכ' דכל זמן דאין הבן ניתר מחמת שחיטת עצמו, הרי הוא חשיב כירך האם, ולכן אסור משום טריפה, והוכיח כן מהא דאם מת הולד הרי הולד אסור באכילה, ואף דהולד אינה טריפה, וגם אין בה נבלה, ולא איסור אבר מן החי, וגם אין בה איסור אינו זכות, וא"כ למה באמת אסור. וע"כ הוא משום דנעשה לאבר של האם, ויש בה איסור טריפה. אבל כיון דשוב נשחט בשחיטת עצמו, שוב לא חשיב אבר של האם, ומותר. וע"ע **בחי' הגרי"ז על הרמב"ם** (עמ' עט.- עט:), שהביא מהגר"ח דביאר דמה דאין שחיטת האם טריפה מהני לענין הולד, היינו משום דחסר בעצם שם שחיטה, דשחיטת טריפה אין בה כח להתיר לאכילה, ואין הטריפות איסור צדדי בלבד. וע' **בקהלות יעקב** (סוף סי' י"א), שכ' דלכאור' לשון הגמ' משמע כהגר"ח, דמשמע מסוגיין דמה שהעובר אינו מותר באכילה הוא משום דהוי שחיטה שאינה ראוי', ומשמע דהוי חסרון בהעצם שחיטה, ולא משמע כ"כ כדברי רעק"א הנ"ל, דמה שאסור באכילה הוא משום שהוא ירך האם. אולם כ' לדחות, דעכ"פ נקרא שחיטה שאינה ראוי' אם בפועל אינו מתיר לגמרי, אע"פ שמה שאינו מתירו הוא מצד אחר. **וע"ע באחיעזר** (ב', ד', ז') דג"כ נקט כיסוד זה של הגר"ח, דשחיטת טריפה אינה שחיטה גמורה להתיר, ולכן אע"פ דס"ל לר"מ דשחיטה שאינה ראוי' שמה שחיטה לגבי שאר הדינים, אבל לגבי היתר אכילה עכ"פ אין שייך שיהי' מותר, משום דיש חסרון בהמתיר דשחיטת טריפה.

(ח) **לא צריכא לשוחט את הטרפה והיא חולין בעזרה, וכו' - תמה הלב ארי'**, כיון דעכ"פ מודה ר"ש דשחיטת טרפה מהני לטהר מידי נבלה, וכמו דדרשי' מהא דמן הבהמה, א"כ איך ס"ד דכיון דנשחטה בעזרה דאז לא יהי' מטהר מידי נבלה, מה גריעותא אי' בשחיטה כזו טפי משאר שחיטות, ואין לומר שהוא משום דיש כאן ב' איסורים, איסור דחולין